

Бизия/Биза/Виза

BÚzaj, BÚzhj, BÚzaj

□

□

Тракийски [топо-](#) и [антропоним](#), запазен в писмена форма по Западнопонтийското крайбрежие и в хинтерланда му по време на т. нар. Велика гръцка **колонизация** и след нея. **Литература:**

□

Фол, А. *Тракийският орфизъм*. София, 1986: 40.

Detschew, D. *Die thrakischen Sprachreste*. Wien, 1976²: 94-95.

Валерия Фол

□

Според [Д. Дечев](#) името Биза е тракийско. Страбон (64 г. пр. н. е. - 21 г. от н. е.) нарича Биза *базилейон на астите*, което означава, че това е царска/владетелска резиденция на траките **асти** (Strab. VII, fr. 48). Стефан Византийски (VI в.) определя Биза като полис в Тракия, но също го нарича *базилейон на астите* (Steph. Byz. 169, 13). *Базилейонът*, тоест тракийската царска/владетелска резиденция-„столица“, Биза, според наличните писмени извори, епиграфски и археологически паметници, се локализира в Източна Тракия, Европейска Турция, от северната страна над днешния турски гр. Визе, на около 75 км югоизточно от съвременния гр. Къркларели (бълг. Лозенград). Резиденцията Биза е на около 30 км западно-югозападно от полуострова и резиденция [Салмидес](#) на Югозападното Черноморие, разположена на високо естествено укрепено хълмисто възвишение от южните части на Странджа. Съществуването на Биза се предполага още към V-IV в. пр. Хр., при което се допуска, че в по-ранен период тук е възникнала укрепена династическа резиденция - тюрсис, около която по-късно е създаден царският град.

На североизток от местоположението на крепостта-резиденция, внушително доминиращо над равнината, е разположено около 3 км плато, което в източния си край завършва с върха, носещ символното култово име, означено на турски като Гьозтепе, което има своето българско съответствие в името Виденица, отнасящо се за връх с подобно културно-историческо местоположение в Западните Родопи. От южната си страна това плато е осеяно със [скално-изсечени мегалитни паметници](#), които принадлежат на тракийската древност и свързания с нея владетелски култ. В този контекст неслучайно [Дионис](#) е смятан за митичен основател на „града“-*базилейон* Биза и вероятно е бил главен негов бог. Очевидно е, че тук се наблюдава тракийски дионисов, орфически, царски тип култов град, подобен на малоазийския фригийски, наричан Града на Мидас и смислово съдържащ доктриналните характеристики и на орфическия Салмидес на Черно море, както и на дионисовия [Исмарос](#) на Тракийско море.

Литература:

Гюзелев М. 2009: Гюзелев М. Западният Понт между Емине и Босфора през първото хилядолетие пр.Хр. Бургас, 2009, □ 277.

Стоянов Т. 1984: Стоянов Т. Бизия като център на тракийската култура. - В: *Странджанско-Скарски сборник*, том II, книга 2. Малко Търново, 1984, 35-44.

Порожанов К. 2010: □ Двадесет □ резиденции на одриските царе. - *Научни известия*, г. VI, кн. 1-2, Правно-исторически факултет, Югозападен университет „Неофит Рилски“, Университетско издателство „Неофит Рилски“. Благоевград, 2010, 17-29.

Detschew D. 1976: Detschew D. *Die Thrakischen Sprachreste*. Wien, 1976 (2), 60-61.

Porozhanov K. 2009: Porozhanov K. The Residences of the Odrysian Rulers. - *Thracia*, 18, In Memory of Alexander Fol. *Professor Alexander Fol Centre of Thracology*, Eyes Advertising Agency. Sofia, 2009, 255-270.

Velkov V. 1978: Velkov V. Die Thrakische Stadt BIZYE. - In: *Studia in honorem V. Beschevliev*. Sofia, 1978, 174-181.

Калин Порожанов

□

□